

GEHEIM. -

Waarbericht
Mr. Bengt T.J.K.

VERSLAG van de Vergadering van de Raad van Diensthoofden,
gehouden op 17 Mei 1952 onder Voorzitterschap
van J.C. van HOEVE.

EXHIBITUM

3 Juni 52
Kab. Lett. 733
1074

Aanwezigen:

J.C. van Hoeve

: Directeur, Hoofd van de Dienst voor
Gezondheidszorg, Sociale en Culturele
Aangelegenheden;

N. Makkes

: Directeur, Hoofd van de Dienst voor
Binnenlands Bestuur en Justitie;

Ir. P.C. Arends

: Directeur, Hoofd van de Dienst voor
Economische en Technische Aangelegenheden;

J.C. Rozenboom

: Directeur, Hoofd van de Dienst voor
Financiën;

Mr. M. van Dijk

: Officier van Justitie bij de Raad van
Justitie;

Ir. A.F. Wehlburg

: Directeur Opbouwwerken Nieuw-Guinea;

Generaal-Majoor
F.W.J.M. Peters

: Commandant Landmacht Nieuw-Guinea;

Kapt. ter Zee
S. den Boeft

: Commandant Marine Nieuw-Guinea;

Dr. J. van Baal

: Hoofd van het Kantoor voor Bevolkingszaken;

L. de Jongh

: Hoofd van de Afdeling Culturele Aangelegenheden van de Dienst voor Gezondheidszorg, Sociale en Culturele Aangelegenheden;

Dr. J.C. Noorlander

: Waarnemend Gouvernementssecretaris;

L.G. Holdingh

: Hoofdamtenaar ter beschikking van de
Gouverneur.

Om 9 uur opent de Voorzitter met een woord van welkom de vergadering en gaat vervolgens over tot behandeling van de Agenda

1. VERSLAG VAN DE VORIGE VERGADERING, GEHOUDEN OP 3 MEI J.L.

De volgende veranderingen worden in het verslag aangebracht:
Op blz.4 in de 2de alinea van onderen wordt "een 5de O.V.V.O." veranderd in "een 3de O.V.V.O."

Op blz.5 onder het hoofd "Subsidiering van de bouw van 9 volksscholen aan de Wisselmeren" wordt in het laatste gedeelte van de 3de alinea in "bouw-subsidie" het woord "bouw" geschrapt.

Op blz.5 onder het hoofd "Subsidie voor een E.L.S. te Hollandia-Haven" worden in de 3de alinea de woorden "reeds getroffen regeling" vervangen door "nog te treffen regeling".

Voor het overige wordt het verslag goedgekeurd.

2. SUBSIDIERING VAN DE BOUW VAN 9 SCHOLEN AAN DE WISSELMEREN.

Ter toelichting op het, naar aanleiding van 's Raads verzoek om inlichtingen terzake ontvangen schrijven van de controleur Wisselmeren deelt de Directeur, Hoofd van de Dienst voor Binnenlands Bestuur en Justitie mede, dat er momenteel bij de bevolking aan de Wisselmeren nog geen begrip bestaat voor het nut van scholen, en zij uit hoofde daarvan niet genegen is zich voor de bouw van een school bepaalde moeite of kosten te getroosten.

AFDELING NIEUW-GUINEA			
No.	ingeh.	behand. door	afgedaan
na 3749	4/6	4/1	

Op.....

OPGEVOEGD IN
DOOS 18434

Op grond hiervan zijn de betrekkelijke scholen, op wier bestaan uit bestuurspolitiek oogpunt prijsgesteld wordt en die qua behuizing betere voorziening behoeven, door het Bestuur voorgesteld voor bouwsubsidie.

H.C.A. is van mening, dat het door de Controleur Wisselmeren naar voren gebrachte argument voor te verlenen bouw-subsidie, n.l. onvoldoende behuizing, zijns inziens gevaarlijke consequenties met zich mede brengt.

Spreker wijst er in dit verband op, dat praktisch voor heel Nieuw-Guinea de behuizing der scholen onvoldoende is en er dan ook, bij bekend worden van voornoemde argumentatie, heel wat subsidie-aanvragen te verwachten zijn.

Bepaalde bestuurs-politieke argumenten heeft spreker in het schrijven van de Controleur niet kunnen constateren.

H.K.B.Z. verklaart desgevraagd dat zijns inziens het ressort Wisselmeren wel een speciale positie in Nieuw-Guinea inneemt, aangezien het eerst betrekkelijk kort geleden onder bestuur gebracht is en voorts volkomen geïsoleerd van de rest van de wereld ligt. Vooral het laatste is oorzaak, dat zich bij de bevolking niet geleidelijk aan het begrip heeft kunnen ontwikkelen van het nut van de school voor hun geestelijk en materieel welzijn.

Op grond van deze uitzonderingspositie der Wisselmeren is de heer van Baal voor verlening van bouwsubsidie, echter alleen bij wijze van stimulans, dus niet voor het totale aangevraagde aantal scholen.

Het door het H.P.B. Wisselmeren geadviseerde aantal voor subsidie in aanmerking komende scholen komt spreker voor volkomen in de lijn van het door hem ten berde gebrachte te liggen. De O.v.J. wijst de vergadering erop, dat in tegenstelling met wat door H.C.A. naar voren gebracht is, de Controleur Wisselmeren, gelet op de laatste alinea van zijn schrijven, wel degelijk uit bestuurspolitieke overwegingen tot de bewuste bouwsubsidie adviseert.

Dir.Fin. vestigt de aandacht op het feit, dat zich bij de subsidie-aanvragen van de Apostolisch Prefect ook aanvragen voor reeds bestaande en in goede staat verkerende scholen bevinden. In verband hiermede maakt Spreker uitdrukkelijk bezwaar tegen de gevolgde gang van zaken, dat men eerst op eigen kosten een school bouwt, daarop subsidie verkrijgt en dan achteraf ook nog bouw-subsidie aanvraagt.

Tegen verlening van bouw-subsidie aan de scholen, die volgens mededeling van het H.P.B. onvoldoende behuisd zijn, heeft Spreker in principe geen bezwaar.

Nadat uit het verdere debat blijkt, dat één van de door het H.P.B. voorgestelde scholen ongesubsidieerd is, waardoor deze school volgens de vergadering niet in aanmerking komt voor verlening van bouw-subsidie, terwijl een andere school intussen (sinds 1 Augustus 1950) niet meer in gebruik blijkt te zijn, besluit de Raad om te adviseren voor toekenning van bouw-subsidie aan de overige 2 door het Bestuur voorgestelde scholen t.w. die te Timila en Dijai en wel op grond van het door H.K.B.Z. naar voren gebrachte motief van de uitzonderingspositie van de Wisselmeren, met het uitdrukkelijke voorbehoud, dat deze subsidie louter als een stimulans beschouwd dient te worden, en onder aantekening, dat zodra de door het Bestuur opgebrachte ongesubsidieerde school te Oeweboetoe aan de voor onderwijs-subsidie te stellen voorwaarden voldoet, deze school ook in aanmerking kan komen voor bouw-subsidie.

3. SUBSIDIERING VAN EVANGELISATIE-ARBEID.

Na een korte inleiding vraagt de Voorzitter de heer van Baal zijn mening terzake kenbaar te maken.

H.K.B.Z. deelt mede, dat hij naast de bezwaren, die hij in een schrijven hieromtrent reeds naar voren gebracht heeft, ook op grond van de B.N.G. principieel bezwaar heeft tegen onderhavige subsidiering.

De B.N.G. stelt in artikel 151 n.l., dat aan alle godsdienstige gemeenschappen (dus ook de onder dit begrip vallende Religieuze Papoea-gemeenschappen) gelijke bescherming verleend dient te worden.

Indien nu overgegaan wordt tot subsidiering van de evangelisati

arbeid van Zending en Missie, zal in feite geld ter beschikking gesteld worden voor de bestrijding van bepaalde andere godsdienstige gezindten, waardoor men dus in strijd zou komen met de principes van de B.N.G.

Door H.C.A. wordt erop gewezen, dat evangelisatie door Missie en Zending als een godsdienstplicht wordt opgevat, zodat subsidiering daarvan wel een grote vermaterialisering van de Godsdienst zou betekenen.

Dir. Fin. merkt op, dat hij in principe tegen subsidiering van evangelisatie-arbeid in de streng-religieuze zin des woords is, maar meent dat dit niet gevraagd wordt. Als hij het goed begrepen heeft, wordt gevraagd een stoffelijk blijk van waardering voor de door Missie en Zending verrichte beschavings-arbeid, dus voor die werkzaamheden die aan de Overheid ten goede komen.

In dit licht bekeken is Spreker voor subsidiering van al die onderwerpen die tot de overheids-taak behoren, echter nog geen verzorging kennen en die niet van zuiver religieus karakter zijn.

Spreker ziet voorts geen bezwaren tegen het opnemen in de begroting van een subsidiepost voor dit doel, doch zonder bepaald omschreven object. Daaruit zou voor duidelijk onlijnde onderwerpen, welke door Zending of Missie voorgebracht worden, geput kunnen worden, waarbij dan de suggestie van de Minister wat betreft het uitbrengen van advies door de Raad voor Volksoopvoeding terzake overgenomen kan worden.

Vervolgens verklaart H.C.A., dat naar zijn mening de nevenresultaten van de evangelisatie-arbeid zoals schoolwezen, medische en sociale verzorging van overheidswege reeds voldoende waardering vinden in de vorm van de reeds plaatsvindende subsidie. Iets anders staat het met de bijdrage van de Missie en Zending tot het element orde en rust, waar door de Minister in zijn schrijven op gewezen wordt.

Spreker vraagt zich af hoe en in welke mate dit nevenresultaat gehonoreerd dient te worden.

H.K.B.Z. acht de stelling dat Zending en Missie bijgedragen hebben tot de vestiging o.q. handhaving van orde en rust bepaaldelijk aanvechtbaar en toent dit door middel van historisch feitenmateriaal aan. Volgens Spreker zijn het altijd eerst de macht en het prestige van de Overheid geweest, die deze factor in het leven geroepen hebben.

Na rijp beraad is de Raad van oordeel dat tot subsidiering van evangelisatie-arbeid in de zuiver religieuze zin des woords, zijnde geen taak van de Neutrale Overheid, niet overgegaan kan worden, dat echter wel voor subsidiering in aanmerking komen de economische, sociale en medische uitvloeiselen van de evangelisatie-arbeid, die tot het gebied van de Overheidszorg behoren en die nog geen verzorging kennen.

Wat de toewijzing van eventueel als subsidie aan Zending en Missie ter beschikking te stellen bedragen betreft, spreekt de Raad zich uit voor overname van de door de Minister gedane suggestie tot inschakeling van de Raad voor Volksoopvoeding als adviesorgaan.

4. SUBSIDIE VERZOEK NATIONAAL NIEUW GUINEA COMITÉ.

Aangezien blijkt, dat dit Comité bedoeld is een overkoepelend orgaan van alle op Nieuw-Guinea gerichte verenigingen te zijn, voorts de samenstelling van het Hoofd Comité de verwachting wetigt dat veel ten gunste van Nieuw-Guinea bereikt kan worden en tenslotte het Comité primair verspreiding van de kennis van Nieuw-Guinea in Nederland beoogt, spreekt de Raad zich uit voor subsidieverlening, echter op voorwaarde dat dit ten laaste van de Minor begroting komt. Het is n.l. naar 's Raads oordeel niet mogelijk, dat door het Gouvernement van Nieuw-Guinea geld beschikbaar gesteld wordt om Propaganda in Nederland te voeren t.b.v. Nieuw-Guinea.

Rondvraag...